Høgskolen i Telemark
Avdeling for allmenne fag

EKSAMEN

I

1022 ØKONOMI/BUDSJETTERING

MANDAG 11. DESEMBER 2006

Tid:	4 timer (09.00-13.00)
Målform:	Bokmål
Sidetall:	Forside + 3
Hjelpemiddel:	Kalkulator m/ tomt minne
Merknader:	Finner du det nødvendig å gjøre noen forutsetninger for å besvare enkelte spørsmål, bes disse presisert
Vedlegg:	Ingen
Info.:	Lykke til! *Bruk tiden og les nøye.* Etter eksamen (fra ca. kl 13.30 i dag og utover) kan du få løsningsforslag til oppgavene hvis du er interessert i det. Kontakt i så fall faglærer ved å sende mail til lie@tmforskbo.no eller ringe 97 52 36 40

Oppgave 1 (35 %)
Tenk deg at tre kamerater startet opp driften av trenings- og helsestudioet Friskis AS i august 2001. Oppstillingen nedenfor er hentet fra balansen på etableringstidspunktet. (Kontoene er litt uryddig organisert, men det er et bevisst valg for å teste forståelse. Tallene er oppgitt i hele 1.000 kr.)

Aksjekapital	150
Langsiktig pantelån	570
Bankinnskudd i Kredittkassa	100
Inventar og treningsutstyr (benker, apparater, etc.)	565
PC-er, kopimaskin og fax	115
Kortsiktig likviditetslån	140
Varer (utstyr/XL1, m.m for salg)	80

a) Hva kalles en balanse som viser status for eiendeler, egenkapital og gjeld på etableringstidspunktet?
b) Hvilken type egenkapital vil du ikke finne i en slik balanse?
c) Oppgi hvor stor den langsiktige finansieringen er iflg. balanseoppstillingen, og hvor stor fremmedfinansieringen er?
d) Hvor stor er totalkapitalen iflg. balanseoppstillingen? Ville totalkapitalen vært høyere, uendret eller lavere hvis aksjekapitalen hadde vært 250 og langsiktig pantelån 470 (og alt annet likt)?
e) Sett opp en gruppert balanse (fordelt/spesifisert på de fem "hovedbolkene" som du har lært om), og beregn hvor stor egenkapitalandelen (dvs. oppgitt i %) er? Hvilken faglig betegnelse (fagord) brukes om egenkapitalandelen?

Friskis fikk et overskudd på 220 i startåret (2001). Det ble bestemt at 20 % av dette årsresultatet skulle utdeles som utbytte.

f) Hvor stor var den samlede egenkapitalen til selskapet ifølge UB 2001?

Bortsett fra kjøp av to romaskiner og fem spinningsykler til en samlet innkjøpsverdi på 110, ble det i oppstartsåret *ikke* gjort noen andre nyanskaffelser (-investeringer) i anleggsmidler utover hva som ble kjøpt inn til etableringen. Romaskinene og spinningsyklene ble *ikke* avskrevet med noe beløp i 2001, mens anleggsmidlene for øvrig avskrives lineært med 12,5 % av innkjøpsverdi – allerede med full årseffekt for oppstartsåret. Det legges til grunn at ingen av anleggsmidlene vil ha noen "skrapverdi".

g) Oppgi verdien av anleggsmidlene til selskapet ifølge IB 2002?
h) Hvor mye ble ført som avskrivninger i resultatregnskapet for 2001, og hvor lang økonomisk levetid legges til grunn for disse avskrivbare anleggsmidlene?

Friskis hadde et underskudd på 155 i 2002. På tampen av dette året ble det "sprøytet inn" ny, utvidet aksjekapital på 100, fra en kameratgjeng til de opprinnelige eierne. Det ble bestemt *ikke* å ta ut noe utbytte på grunnlag av det dårlige årsresultatet for 2002.

i) Hvor stor var den samlede egenkapitalen til selskapet ifølge IB 2003? Oppgi også fordelingen på de to gruppene/typene av egenkapital?

Oppgave 2 (40 %)
Friskis kjøpte inn varer til "salgsboden" i ekspedisjonen/skranken for i alt 240.000 kr i 2005. Verdien av varebeholdningen hos Friskis var anslått til 85.000 kr ved utgangen av 2005, som var 40.000 kr mer enn verdien av varelageret et år tidligere. Inntektene fra varesalg utgjorde 225.000 kr i 2005.

a) Hvor mye utgjorde vare*forbruket* i 2005, og er det denne størrelsen eller utgiftene til varekjøp som inntektene skal måles mot i resultatregnskapet?
b) I hvilken grad ville Friskis' *drifts*resultat for 2005 blitt påvirket hvis det hadde blitt kjøpt inn varer for 260.000 kr i løpet av året, mens varesalget hadde vært uendret (dvs. 225.000 kr)?

Teknisk sett føres/registreres det ikke noe mot balansekontoen for varer (varelager) før ved hver vareopptelling rundt årsskiftet. Varelageret ifølge UB 2005 var altså på 85.000 kr, lik 40.000 kr mer enn verdien av varelageret i UB 2004.

c) Ble det da ført 40.000 kr til debet eller kredit på balansekontoen for varer ved avslutningen av regnskapet for 2005?

Friskis har noe kredittsalg, både overfor bedrifter og privatpersoner. Ledelsen fant raskt ut at det var nødvendig å ta høyde for at ikke alle kunder er like flinke og pålitelige betalere. I 2005 måtte Friskis registrere 15.000 kr som faktisk, konstaterte tap på kundefordringer. Balansekontoen "Avsetning til tap på fordringer" stod i –19.000 kr per 01.01.05 og –16.000 kr per 31.12.05.

d) Hvor mye ble kostnadsført på kontoen "Tap på krav" i selskapets resultatregnskap for 2005?
e) Under hvilken hovedgruppe i balansen finner du kontoen "Avsetning til tap på fordringer", og hva vil du si denne kontoen gir uttrykk/tar høyde for?

Tenk deg heller at verdien av varebeholdningen (-lageret) ved årets slutt hadde vært 40.000 kr *lavere* (og ikke 40.000 kr høyere) enn ved inngangen til 2005, og at avsetningen til tap på fordringer heller hadde *økt* med 3.000 kr fra 01.01.05 til 31.12.05. Alt annet forutsettes likt (også det at inntektene fra varesalg var 225.000 kr).

f) Hvor mye dårligere eller bedre ville da selskapets *drifts*resultat i 2005 blitt?

Se for deg at følgende åtte momenter var de siste "hendelsene" som ble ført i regnskapsavslutningen for 2005 (*før* registreringene av skattekostnaden og anvendelsen av overskuddet). <u>Før</u> registreringen av disse åtte hendelsene (transaksjonene) fant sted, var inntektene *102.000 kr* høyere enn kostnadene.

Hendelse	*Aktuelt beløp*
1. Salg (både "cash" og litt kredittsalg) i romjula for i alt →	17.000
2. Påløpne, ikke-forfalte renter på lån for perioden 01.11-31.12.05	6.000
3. Påløpte feriepenger inkl. påløpt arbeidsgiveravgift av feriepengene for 6. termin (nov.-des.) i 2005	9.000
4. Korrigering/nedjustering av avskrivninger på inventar	12.000
5. Føring mot konto "Avsetning til tap på fordringer" i balansen slik at denne per 31.12.05 stod i →	-16.000*
6. Føring mot konto "Varer" i balansen slik at varelageret per 31.12.05 var større enn verdien av varebeholdningen ved det foregående årsskiftet, med kr →	40.000
7. Betaling av husleie på forskudd for perioden 01.11.05-31.01.06, med i alt kr →	21.000**
8. Godskriving av renter på bankinnskudd for perioden okt.-des. i 2005, med i alt kr →	5.000

*): Denne kontoen stod i –19.000 ifølge IB 2005.
**): Friskis leier lokaler av Kontor- og forretningsbygg AS. Det er regulert i kontrakten at leie skal betales forskuddsvis for tre måneder. Leien var den samme i 2006 som året før.

g) Hvilke av disse "hendelsene" (momentene) bidro til en forbedring av årsresultatet for 2005, og hvilke til en forverring? (*Alle åtte har resultateffekt.*)
h) Under hvilken hovedgruppe i UB 2005 vil du finne igjen motkontoen til periodiseringen av kostnadene som følge av moment 7, og under hvilken hovedgruppe vil du finne "motkontoene" til kostnadsføringene som følge av både moment 2 og 3?
i) Ble det ført/registrert til debet eller kredit på den aktuelle motkontoen (i balansen) som følge av kostnadskorrigeringen i moment 4?

Skattekostnaden for 2005 ble i sin helhet ført *etter* registreringen av de åtte momentene. Den ble fastsatt/beregnet til 42.000 kr, tilsvarende 28 % av resultatet før skatt.

j) Hvor stort var selskapets årsresultat i 2005? (*Spesifiser hvordan du kommer fram til beløpet på grunnlag av de momentene og opplysningene som framgår ovenfor.*)

Det ble bestemt at 1/3 av årsresultatet skulle utdeles som utbytte.

k) Hvor mye større var Friskis' opptjente egenkapital ved utgangen av 2005 enn et år tidligere?

Oppgave 3 (25 %)
Ifølge utgående balanse (UB) 2002 til *Dyregod AS* utgjorde sum eiendeler 125.740 og egenkapitalen 44.100. Sum omløpsmidler utgjorde 31.000 og opptjent egenkapital 29.100. Selskapet hadde et årsresultat (*-overskudd*) på 225 i 2002. 2/3 av dette gikk til å bygge opp egenkapitalen, mens den resterende delen ble avsatt til utbetaling av utbytte til eierne. Aksjekapitalen var den samme per 31.12.02 som ved inngangen til 2002.

a) Hvor stor var aksjekapitalen (innskutt egenkapital) i selskapet, og hvor stor var samlet gjeld per 31.12.02?
b) Hva var verdien av anleggsmidlene per 31.12.02, og hvor stor var opptjent egenkapital ved inngangen til *2002*?
c) Under hvilken hovedgruppe i balansen ville du ha funnet igjen kontoen som viste beløpet avsatt til utbyttebetaling, og til hvilken "side" (debet eller kredit) på den aktuelle kontoen ble beløpet (avsetningen) registrert?

Ifølge inngående balanse til *Daglighandelen AS* for 2003, utgjorde egenkapitalen 42.400 og samlet gjeld 81.550. Sum anleggsmidler utgjorde 79.000 og opptjent egenkapital 27.400. Selskapet hadde et årsresultat (*-underskudd*) på 460 i 2002, noe som innebar at det *ikke* ble avsatt midler til utbetaling av utbytte.

Anleggsmidlene stod oppført med 80.050 ved inngangen til *2002*. Det ble kjøpt inn et kjøleanlegg til en pris på 2.250 i november 2002. Anlegget skal avskrives lineært over 10 år f.o.m. 01.01.03. Det legges til grunn at anlegget vil ha en skrapverdi (restverdi) på 100 etter disse 10 årene. Aksjekapitalen var den samme per 01.01.03 som ved inngangen til 2002.

d) Oppgi sum eiendeler og sum omløpsmidler i inngående balanse for 2003. Hvor stor var opptjent egenkapital ved inngangen til *2002*?
e) Hvor store var de samlede avskrivningene i 2002? Hvilken verdi vil kjøleanlegget ha i utgående balanse for *2005*?
f) Hvilke to hovedgrupper vil samlet gjeld bestå av, og hva er det som typisk skiller de? Oppgi navnet på noen typiske gjeldsposter (du kan begrense deg til 4-5 stykker) som alle har som kjennetegn at de forfaller rimelig raskt til betaling.